

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 7C

1. NÁHRADNÍ TERMÍN

C7PCD26C0T03

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–3

TEXT 1

(1)

Vždy říkala moje máma mi,
nestahuj kalhoty, dokud nepřijde tsunami!
A tak to nedělám, byť vody mám po kolena,
věřím, že to nic neznamená.

Já vidím sklenku z půlky plnou,

i když je zcela prázdná,

neměj mě za blázna,

vždyť je to věc krásná,

neustále bejt pozitivní,

i když je všude jenom špína a ty v ní.

(2)

A co vykládáš mi zas tu,

že je moře plný plastu

a velryby hynou,

hele, ně mojí vinou.

Čekáš doopravdy, že omezím igelit?

To chce klid!

Vždyť šance, že zrovna igelitka vode mě

ňákou z nich vodkrá glovala, je fakt malá!

A abych si bral vlastní tašku,

když du na nákup?

Nejsem hňup!

(3)

Netrápím se, že se svět otepluje,
teplo je fajn, mně vyhovuje.

Netrápím se, že maj ledovce tát,

bude v čem se vykoupat!

Netrápím se, že vzduch **ničí** výpary.

Mně dobře je uvnitř mý nový káry!

Za to všechno jsem fakt strašně rád!

(4)

Koukám se skrz skla růžovejch brejlí,

to je disciplína, co ovládám nejlíp.

Nevidím zlo, neslyším zlo,

je to zázrak, je to kouzlo,

je to recept, jak vždy život bezvadnej mít.

Je to nejvíc!

(Xindl X: Růžový brejle; upraveno)

TEXT 2

Nespisovný prostředek typu A vzniká tak, že se před počáteční samohlásku spisovného slova přidá souhláska, např. *u nás doma* → *hu nás doma*.

Nespisovný prostředek typu B vzniká jinak, než je uvedeno výše.

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) Ten, kdo v textu promlouvá, popírá globální oteplování.
- B) Ten, kdo v textu promlouvá, se cítí být zodpovědný za úhyn velryb.
- ☒ C) Ten, kdo v textu promlouvá, dává najevo, že vnímá svět optimisticky.
- D) Ten, kdo v textu promlouvá, přiznává, že šťastně se cítí pouze ve svém autě.

Komentář

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny barevně.

2 Které z následujících tvrzení o výrazu *ničí* je pravdivé?

(Výraz *ničí* je v TEXTU 1 vyznačen tučně. Souvětí s posuzovaným výrazem jsou gramaticky správná.)

- A) Výraz *ničí* je slovesem jak v TEXTU 1, tak v souvětí *Řekl mi, že ho ničí zrada nebolela tak jako ta moje*.
- B) Výraz *ničí* je zájmenem jak v TEXTU 1, tak v souvětí *Řekl mi, že ho ničí zrada nebolela tak jako ta moje*.
- C) Výraz *ničí* je v TEXTU 1 zájmenem, ale v souvětí *Řekl mi, že ho ničí zrada nebolela tak jako ta moje* je slovesem.
- ☒ D) Výraz *ničí* je v TEXTU 1 slovesem, ale v souvětí *Řekl mi, že ho ničí zrada nebolela tak jako ta moje* je zájmenem.

Komentář

Výraz *ničí* je v TEXTU 1 slovesem (jde o tvar slovesa *ničit*) a v souvětí *Řekl mi, že ho ničí zrada nebolela tak jako ta moje* je zájmenem (*ničí zrada ho tak nebolela* = zrada žádného jiného člověka ho tak nebolela).

3 Které z následujících slov podtržených v TEXTU 1 je nespisovným prostředkem typu A?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) né
- B) du
- ☒ C) vode
- D) ňákou

Komentář

Nespisovná podoba spisovné předložky *ode* vznikla přidáním souhlásky *v-* před počáteční samohláskou této předložky.

4 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- A) Jeho přehnané projevy náklonnosti mi nebyly příjemné.
- B) Letáky lákaly zákazníky na velký výprodej nástěnných svítidel.
- C) Soudce nakonec zohlednil dosavadní bezúhonnost obžalovaného.
- ☒ D) Policisté našli v zadní části obchodu zlodějův **napěchovaný** batoh.

Komentář

Přídavné jméno *napěchovaný* je odvozeno příponou *-ý* od přičestí trpného *napěchován* (tvar slovesa *napěchovat*).

5 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (5.1–5.3) odpovídající slovo (A–E).

(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1	Toto slovo má celkem dvě předpony.	<u>E)</u>
5.2	Toto slovo má pouze jednu předponu, a to slabičnou.	<u>A)</u>
5.3	Toto slovo má pouze jednu předponu, a to neslabičnou.	<u>C)</u>
-
- A) ulomit
 B) domácí
 C) vzkázat
 D) velikánský
 E) nedobytný

Komentář

- 5.1 Slovo *nedobytný* má dvě předpony: *ne* + *do*.
 5.2 Slovo *ulomit* má slabičnou předponu *u-*.
 5.3 Slovo *vzkázat* má neslabičnou předponu *vz-*.
-

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(Slova musí být zapsána pravopisně správně.)

- 6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZAVĚST, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a neobsahuje předponu.
 6.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem CITLIVÝ, skloňuje se podle vzoru HRAD a obsahuje předponu.

Řešení

- 6.1 např. vedení
 6.2 např. pocit

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

(1) Roku 1974 vznikla v USA legendární stolní hra na hrdiny *Dungeons and Dragons*, a to v souvislosti s narůstajícím zájmem o žánr fantasy. **Papír a tužka ale brzy přestaly stačit, a tak se už koncem 70. let objevily první larpy.** To jsou specifické hry s příběhem, v nichž jednotliví hráči osobně hrají postavy v předem vytvořeném fiktivním světě. Larpy záhy pronikly i do evropských zemí, mj. do Velké Británie a Finska. U nás však byla situace odlišná. Komunisté v tehdejším Československu nebyli žánru fantasy nakloněni, tudíž se český larp začal naplno rozvíjet až po sametové revoluci. **Za oficiální začátek českého larpu bývá považována akce *Dračí doupě naživo*, realizovaná roku 1992.**

(2) Díky larpu se můžete stát středověkým rytířem, čelit invazi zombie nebo svést bitvu proti nacistům. Larpy jsou zkrátka zábavou pro každého, některé však mají věkové omezení. Před začátkem hry je hráč seznámen s herní situací a dostane také základní informace týkající se jeho postavy. Zatímco filmový herec mívá k dispozici detailní scénář s dialogy, jímž se řídí, u larpu nic takového neexistuje. Pořadatelé připraví základní schéma (zápletku, prostředí, pravidla pro postavy), ale skutečnými tvůrci příběhu jsou samotní hráči. Na jejich vzájemné komunikaci závisí, jak se larpová hra bude vyvíjet.

(3) Existuje mnoho typů larpových akcí. Velmi rozšířená je bitva, při níž se hráči sdružují do armád a bojují mezi sebou. Některých larpových bitev se účastní až tisíc hráčů. **Sandboxový larp** (typ larpu, poskytující hráčům vysokou míru svobody při tvorbě příběhu a velký prostor pro improvizaci) **naopak mívá obvykle 20 až 30 účastníků.** *****: larpová hra může probíhat jeden den, ale klidně i pět dní. Organizátoři larpů kromě vymyšlení dějového rámce zajišťují i potřebné zázemí. Stačí tedy zaplatit registrační poplatek, který zahrnuje např. stravu, ubytování, někdy i půjčení kostýmu, a poté se na vlastní náklady dopravit na místo konání.

(www.larpy.cz, Nový prostor 617; upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (7.1–7.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
7.1	Z USA pronikl larp nejdříve do Velké Británie a až poté se dostal do Finska.	☐	☒
7.2	První česká larpová akce se konala 18 let poté, co proběhla první larpová akce v USA.	☐	☒
7.3	V ceně registračního poplatku na larpovou akci je zahrnuta například strava a doprava na místo konání.	☐	☒
7.4	V případě sandboxového larpu je stanoven jak minimální počet hráčů (tj. 20), tak maximální počet hráčů (tj. 30).	☐	☒

Komentář

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 3 body

8 Vypište z druhé části výchozího textu tři víceslabičné spojky.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

nebo, zatímco, ale

- 9 **Úsek výchozího textu:** typ larpu, poskytující hráčům vysokou míru svobody při tvorbě příběhu a velký prostor pro improvizaci

Které z následujících tvrzení o slovech podtržených ve výše uvedeném úseku výchozího textu je pravdivé?

- ☒ A) Všechna tato slova jsou užita ve 4. pádě.
 B) Celkem dvě slova jsou užita ve 4. pádě, a to *míru* a *prostor*.
 C) Celkem dvě slova jsou užita ve 4. pádě, a to *míru* a *improvizaci*.
 D) Celkem dvě slova jsou užita ve 4. pádě, a to *prostor* a *improvizaci*.

Komentář

Míru a prostor jsou v daném úseku několikanásobným předmětem ve 4. pádě (poskytující koho/co? → *míru a prostor*), slovo *improvizaci* rozvíjí podstatné jméno *prostor* (prostor pro koho/co? → *pro improvizaci*).

- 10 **Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?**

- ☒ A) Rozdíly jsou také v délce trvání
 B) Rozdíl mezi larpy stírá délka trvání
 C) Jediný rozdíl mezi larpy je v délce trvání
 D) Těmito rozdíly se myslí především délka trvání

Komentář

Ve třetím odstavci výchozího textu (konkrétně v úseku, který předchází vynechanému místu) je uvedeno, že *existuje mnoho typů larpových akcí*, a jako příklad jsou zmíněny základní charakteristiky dvou typů larpu – bitvy a sandboxového larpu. Na vynechané místo pak bezprostředně navazuje úsek *larpová hra může probíhat jeden den, ale klidně i pět dní*. Pokud má být zachována smysluplnost výchozího textu a také textová návaznost, je nutné na vynechané místo doplnit možnost A).

Ostatní možnosti na vynechané místo prokazatelně nepatří:

- larpy trvají různě dlouho (1 den i 5 dní), rozdíl mezi nimi tedy nemůže stírat (tj. vyrovnávat, odstraňovat) délka trvání;
- larpy se liší mj. počtem hráčů (*larpových bitev se účastní až tisíc hráčů*; *sandboxový larp naopak mívá obvykle 20 až 30 účastníků*);
- slovní spojení *těmito rozdíly* neodkazuje k ničemu, co je uvedeno v bezprostředně předcházející pasáži.

- 11 **Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy ČESKOSLOVENSKO – ZEMĚ – FINSKO?**

(Slova *Československo*, *země* a *Finsko* posuzujte ve významu, v němž jsou užita v první části výchozího textu. Správná je pouze možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí *Československo – země – Finsko*.)

- ☒ A) strom – jehličnan – smrk
☒ B) hrách – luštěnina – čočka
 C) klas – obilovina – pšenice
 D) citrus – pomeranč – limeta

Komentář

Jak v zadané trojici slov, tak v možnosti B) je druhé slovo významově nadřazené prvnímu i třetímu slovu; zároveň platí, že první a třetí slovo jsou významově souřadné (Československo a Finsko jsou země, hrách a čočka jsou druhy luštěnin).

Možnosti A), C) a D) nesplňují zadání:

- slovo *smrk* je sice významově podřazené slovu *jehličnan*, zároveň je však slovo *strom* významově nadřazené slovu *smrk*;
- slovo *pšenice* je sice významově podřazené slovu *obilovina*, slovo *klas* však označuje část stébla *obilnin* (např. obilný klas), není tedy významově souřadné se slovem *pšenice*;
- první slovo (*citrus*) je významově nadřazené druhému slovu (*pomeranč*) i třetímu slovu (*limeta*).

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (12.1–12.4), zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

	A	N
12.1 V první části výchozího textu se vyskytují celkem tři souvětí.	☒	☐
12.2 Pro souvětí tučně vyznačené ve výchozím textu platí: jak první, tak druhá věta obsahuje podmět několikanásobný.	☐	☒
12.3 Pro souvětí tučně vyznačené ve výchozím textu platí: druhá věta je příslovečná časová, neboť vyjadřuje nějakou časovou okolnost.	☐	☒
12.4 Větný člen s <i>příběhem</i> , podtržený ve výchozím textu, je přívlastek.	☒	☐

Komentář

12.1 V první části výchozího textu se nachází celkem tři souvětí, a to:

- *Papír a tužka ale brzy přestaly stačit, a tak se už koncem 70. let objevily první larpy.*
- *To jsou specifické hry s příběhem, v nichž jednotliví hráči osobně hrají postavy v předem vytvořeném fiktivním světě.*
- *Komunisté v tehdejší Československu nebyli žánru fantasy nakloněni, tudíž se český larp začal naplno rozvíjet až po sametové revoluci.*

12.2 První věta posuzovaného souvětí obsahuje několikanásobný podmět *papír a tužka*, druhá věta obsahuje podmět *larpy*, ten však není několikanásobný.

12.3 Posuzované souvětí se skládá ze dvou vět hlavních, které jsou spojeny v poměru důsledkovém: druhá věta souvětí (*a tak se už koncem 70. let objevily první larpy*) vyjadřuje důsledek věty první (*Papír a tužka ale brzy přestaly stačit*).

12.4 Větný člen *hry* je rozvíjen přívlastkem neshodným s *příběhem* (jaké hry? – s *příběhem*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Před letními prázdninami vždy s rodiči vybíráme místo, které bychom chtěli poznat. Poměrně rychle jsme se shodli, že letos zamíříme do Ostravy. Třetí největší město České republiky má totiž turistům rozhodně co nabídnout.

Po procházce historickým centrem jsme samozřejmě zavítali do zdejšího hornického muzea. V areálu, jehož dominantou je čtyřicetimetrová věž, se skrývá hornické pracoviště v té **nejsirovější** podobě. Čtvrt kilometru dlouhé podzemní chodby, které jsou návštěvníkům zpřístupněny, odhalují tajemství nelehké práce v dolech. Během prohlídky průvodci dokázali přehledně **zhrnout** těžbu uhlí v období 1782–1990, přiblížili nám fungování některých důlních strojů a navíc popsali postupy při **záchranných** akcích. V podzemí jsme také narazili na zajímavé exponáty, například na figuríny havířů v životní velikosti, které realisticky **zachytili** toto fyzicky náročné zaměstnání. Část dne jsme pak strávili jako horníci a vyzkoušeli jsme si jejich každodenní rituály.

(inspirováno texty na www.kudyznudy.cz a www.jednostopouceskem.cz)

max. 4 body

13 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

(Slova запиšte bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užitá v textu. Podtržený výraz je zapsán správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Komentář

- Přídavné jméno *nejsyrovější* je 3. stupněm vyjmenovaného slova *syrový*.
- Sloveso *shrnout* je odvozeno od slovesa *hrnout* pomocí předpony *s-*.
- Přídavné jméno *záchranný* je odvozeno od podstatného jména *záchrana* příponou *-ný*.
- Pokud je podmět rodu ženského v čísle množném (tj. *které* = *figuríny*), v koncovce přídělního činného musí být *-y* (*zachytily*).

3 body

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Je mu nejmíň patnáct a je v devítce. Je to typ kluka, kterému stačí, aby promluvil, a hned upoutá pozornost. A je to přesně ten typ kluka, kterým Adrien nikdy nebude. Jak by s ním mohl soupeřit?

B) Adrien ucítí v kapse vibrování telefonu. S rukavicemi se mu mobil hledá dost těžko. *Je mi líto, Adriene, ale nemůžu přijít.*

C) Při pohledu na ty vykřičníky se Adriena zmocní zlá předtucha. Vtom cinkne další zpráva: *Slavili jsme silvestra u Francka a on mě políbil. Všechno ti budu vyprávět, Ady. Pa a šťastnej nověj rok.*

D) Adrienovi v hrdle narůstá obrovitánský knedlík. Ví, že musí odepsat, ale nejde to. Celý se klepe. Před očima mu poskakují slova zářící na displeji telefonu. Franck? Adrien zná jen jednoho Francka.

E) On, kterému je rovných třináct let? Adrien bojuje s tlačítky. *To je skvělý, napiše konečně, nemůžu se dočkat, až mi to všechno poviš.* Z očí se mu derou slzy. Horoucí, kulaté, stupidní. „Co na tom Franckovi sakra vidíš?“ vykřikne.

F) To je zpráva od Marion. Co se stalo? Je snad nemocná? Na schůzku přece vždy dorazila. Další vibrování, další zpráva. *Stalo se mi něco neuvěřitelného!!!*

(S. Edgarová, P. Beorn: *Přátelství napříč staletími*; upraveno)

Řešení

14.1 B)

14.2 F)

14.3 C)

14.4 D)

14.5 A)

14.6 E)

B) Adrien ucítí v kapse vibrování telefonu. S rukavicemi se mu mobil hledá dost těžko. *Je mi líto, Adriene, ale nemůžu přijít.* **F)** To je zpráva od Marion. Co se stalo? Je snad nemocná? Na schůzku přece vždy dorazila. Další vibrování, další zpráva. *Stalo se mi něco neuvěřitelného!!!* **C)** Při pohledu na ty vykřičníky se Adriena zmocní zlá předtucha. Vtom cinkne další zpráva: *Slavili jsme silvestra u Francka a on mě políbil. Všechno ti budu vyprávět, Ady. Pa a šťastnej nověj rok.* **D)** Adrienovi v hrdle narůstá obrovitánský knedlík. Ví, že musí odepsat, ale nejde to. Celý se klepe. Před očima mu poskakují slova zářící na displeji telefonu. Franck? Adrien zná jen jednoho Francka. **A)** Je mu nejmíň patnáct a je v devítce. Je to typ kluka, kterému stačí, aby promluvil, a hned upoutá pozornost. A je to přesně ten typ kluka, kterým Adrien nikdy nebude. Jak by s ním mohl soupeřit? **E)** On, kterému je rovných třináct let? Adrien bojuje s tlačítky. *To je skvělý,* napíše konečně, *nemůžu se dočkat, až mi to všechno povíš.* Z očí se mu derou slzy. Horoucí, kulaté, stupidní. „Co na tom Franckovi sakra vidíš?“ vykřikne.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Věta č. 1: Náš nový systém dálkového zamykání si zapomnětliví řidiči pochvalují.

Věta č. 2: Do této oblasti se předloni vydaly dvě desetičlenné expedice polárníků.

1 bod

15 Které z následujících tvrzení o větách z výchozího textu je pravdivé?

- ☒ A) Obě tyto věty jsou zapsány pravopisně správně.
- ☐ B) Každá z těchto vět obsahuje pravopisnou chybu.
- ☐ C) Věta č. 1 je zapsána pravopisně správně, věta č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
- ☐ D) Věta č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, věta č. 2 je zapsána pravopisně správně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Vejce omyjte v teplé vodě se saponátem. Zbavíte ho tak nečistot a zároveň odmastíte, takže se pak lépe obarví. Poté udělejte špendlíkem dvě dírky (na špičce a na protější straně). Do dírek několikrát zasuněte špejli, abyste narušili žloutek. Potom špejli vysuňte, pořádně se nadechněte a foukejte, dokud vám nezůstane prázdná skořápka. (Moje vychytávka: než začnu do vejce foukat, dám si přes něj papírový kapesník, protože nechci, aby se moje rty dotýkaly skořápek.) Až to budete mít, napustěte do skořápky trochu vody, zatřeste skořápkou a pak vodu vyfoukněte ven. Odstraní tak nežádoucí zbytky žloutku a bílku, tudíž později vaše nádherně obarvená kraslice nebude zapáchat.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Jde o vypravování, jehož cílem je přiblížit čtenáři jak kroky potřebné k vyfouknutí vejce, tak všechny kroky potřebné k obarvení vejce.
- B) Jde o vypravování, jehož cílem je přiblížit čtenáři kroky potřebné k vyfouknutí vejce, nikoli však všechny kroky potřebné k obarvení vejce.
- C) Jde o popis pracovního postupu: jsou zde popsány kroky potřebné k vyfouknutí vejce, nikoli však všechny kroky potřebné k obarvení vejce.**
- D) Jde o popis pracovního postupu: jsou zde popsány jak kroky potřebné k vyfouknutí vejce, tak všechny kroky potřebné k obarvení vejce.

Komentář

Výchozí text vykazuje znaky popisu pracovního postupu, jeho cílem je srozumitelně popsat, jak provést určitou činnost. Jednotlivé kroky potřebné k vyfouknutí vejce jsou popsány přesně a jsou logicky řazeny za sebou, takže na základě textu čtenář může daný postup zopakovat. Postupu při barvení vajec se text nevěnuje.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

lhář	hrdina	kolega	spáč
vládce	třídní	neposeda	průvodčí
vědma	rádce	příbuzný	sluha

TEXT 2

U **podstatného jména typu A** (např. *cestující, popleta*) **nelze** ze samotného tvaru 1. pádu čísla jednotného určit, zda toto slovo je rodu mužského životního, nebo rodu ženského. Rod podstatného jména poznáme až při skloňování nebo z kontextu, např. *s cestujícím* × *s cestující*; *Katka je velká popleta* × *Petr je velký popleta*.

U **podstatného jména typu B** (např. *učitel, přítelkyně*) lze ze samotného tvaru 1. pádu čísla jednotného určit, zda toto slovo je rodu mužského životního, nebo rodu ženského.

max. 3 body

17 Vypište z TEXTU 1 tři podstatná jména typu A.

(Všechna podstatná jména v TEXTU 1 jsou uvedena v 1. pádě čísla jednotného. Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Komentář

Podstatnými jmény typu A jsou slova:

- **třídní** (*ten třídní* i *ta třídní*);
- **neposeda** (*neposedný muž* i *neposedná žena*);
- **průvodčí** (*kontrolor jízdenek* i *kontrolorka jízdenek*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(1) Jednoho rána Sam Carracloough prodal kolii Lassii. Přišel totiž o práci dělníka v dole a patnáct liber, které za fenku dostal, představovalo víc než jeho tři týdenní mzdy. Ve čtyři hodiny odpoledne jeho syn Joe našel travnatý kout školního dvora prázdný. Když doma zjistil, co se stalo, srdce mu sevřel smutek. Lassie, jeho věrná společnice, měla nyní nového pána – vévodu z Rudlingu. Joe pochopil, že fenka na něj už nikdy čekat nebude.

Jenže hned druhý den ve čtyři odpoledne Lassie vzorně seděla na obvyklém místě. Joe se zaradoval. Možná táta sehnal práci. Jestli to tak je, třeba mu teď rodiče dovolí, aby si Lassii nechal. Už záhy se ale ukázalo, že se mýlil. Do domku Carraclooughových vtrhl správce vévodova psince a začal řvát: „To jsou teda finty. Vycvičili jste psa, aby se vracel za Joem. Teď ho chcete střelit někomu dalšímu.“ Pak Hynes odvedl Lassii zpět a zahradil jí všechny možné únikové cesty z kotce. Jenže následujícího dne Lassie opět utekla.

„Odved’ ji zpět a řekni jí, ať už neutíká,“ přikázal Joeovi táta. Když chlapec plnil otcovo přání, plakal. Dojemnou scénu sledovala zpoza křoví vévodova vnučka Priscilla.

(2) O týden později vévoda odcestoval na svůj zámek ve Skotsku a vzal s sebou i Lassii. Zanedlouho události nabraly rychlý spád. Hynes se s Lassii procházel po zámeckém pozemku, obehnaném silnou zdí. Náhle se fenka vysmekla z obojku a pelášila pryč. Hynes se rozběhl za ní. Jakožto správce psince dostával osm liber týdně a nechtěl o ně přijít. Priscilla zrovna otevírala bránu, když uslyšela křik: „Slečno, zavřete bránu!“ Skoro ho poslechla, ale vtom si vzpomněla, jak onehdy viděla toho chudého kluka šeptat Lassii: „Zůstaň. Už se k nám nevracej.“ Rozhodla se proto jinak a zabouchla bránu sídla až vteřinu poté, co fenka proběhla. Téměř neslyšně špitla: „Hodně štěstí, Lassie.“ Kolie s jistotou zamířila na jih, do vsi Greenall Bridge za Joem.

(R. Wellsová: Lassie se vrací; upraveno)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (18.1–18.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Vévodův zámek ve Skotsku se nacházel jižním směrem od vsi Greenall Bridge.	☐	☒
18.2 Od chvíle, kdy Joeův otec prodal Lassii, do chvíle, kdy ke Carraclooughovým vtrhl Hynes, uplynulo víc než 28 hodin.	☒	☐
18.3 Během pobytu na zámku ve Skotsku Priscilla viděla Joea, jak šeptá Lassii, aby se už ke Carraclooughovým nevracela.	☐	☒
18.4 Týdenní plat Joeova tatínka na pozici dělníka v dole byl nižší než Hynesův týdenní plat na pozici správce vévodova psince.	☒	☐

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Tvrzení č. 1: Výchozí text je próza.

Tvrzení č. 2: Výchozí text vypráví chlapec Joe.

Je některé z výše uvedených tvrzení pravdivé?

- ☒ A) Pravdivé je pouze tvrzení č. 1.
☐ B) Pravdivé je pouze tvrzení č. 2.
☐ C) Pravdivé je každé z těchto tvrzení.
☐ D) Pravdivé není žádné z těchto tvrzení.

Komentář

- Výchozí text není veršovaný ani nemá podobu dramatu, jeho hlavní funkcí je funkce estetická.
- Výchozí text je vyprávěn ve 3. osobě čísla jednotného, vypravěčem tedy není žádná z postav. Kdyby příběh vyprávěl chlapec Joe, byl by text vyprávěn v 1. osobě čísla jednotného (např. *Pochopil jsem, že fenka na mě už nikdy čekat nebude.*).

1 bod

20 Na jakou otázku odpovídá věta podtržená ve výchozím textu?

- ☒ A) Co mu rodiče dovolí?
- B) Kdy mu to rodiče dovolí?
- C) Za jakým účelem mu to rodiče dovolí?
- D) Za jaké podmínky mu to rodiče dovolí?

Komentář

Sloveso *dovolit* vyžaduje určité doplnění: *rodiče dovolí někomu* (tj. Joeovi, který je ve větě zastoupen zájmenem *mu*) *něco* (aby si Lassii nechal → celá tato věta je tedy odpovědí na otázku *Co mu rodiče dovolí?*).

1 bod

21 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nejsou v kontextu výchozího textu synonymy?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) vtrhl – vpadl
- B) střelit – prodat
- C) zahradil – zatarasil
- ☒ D) přijít – dorazit

Komentář

- Slova *vtrhl* a *vpadl* jsou v kontextu výchozího textu synonymy (*vtrhl do domku* = *vpadl do domku*).
- Slova *střelit* a *prodat* jsou v kontextu výchozího textu synonymy, slovo *střelit* je zde užito ve slangovém významu *prodat* (*střelit někomu dalšímu* = *prodat někomu dalšímu*).
- Slova *zahradil* a *zatarasil* jsou v kontextu výchozího textu synonymy (*zahradil jí únikové cesty* = *zatarasil jí únikové cesty*).
- Slovo *přijít* je v kontextu výchozího textu užito ve významu *být o něco připraven, pozbyt*; slovo *dorazit* má jiné významy, např. *dopravit se na nějaké místo*. Pokud slovo *přijít* nahradíme slovem *dorazit*, příslušný větný celek nebude smysluplný ani gramaticky správný (*Jakožto správce psince dostával osm liber týdně a nechtěl o ně přijít.* × *Jakožto správce psince dostával osm liber týdně a nechtěl o ně dorazit.*).

max. 2 body

22 Vypište z druhé části výchozího textu dvě podstatná jména, která se skloňují podle vzoru *město*.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

Skotsku, sídla

23 Rozhodněte o každém z následujících větných celků (23.1–23.4), zda je zapsán pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
23.1 Hromadný útěk před domělým nebezpečím byl zbytečný.	☐	☒
23.2 Léčivým prostředkem na nemocné klouby jsou prý byliné koupele.	☐	☒
23.3 Když děti vběhly do domu, omylem vysypaly košík s nasbíranými houbami.	☒	☐
23.4 Členové mé rodiny si konečně začaly uvědomovat důležitost třídění odpadu.	☐	☒

Komentář

- Přídavné jméno *domnělý* je odvozeno od slovesa *domnívat se*, které je příbuzné se slovesem *pomníť* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).
- Přídavné jméno *bylinný* je odvozeno od podstatného jména *bylina* příponou *-ný*.
- Pokud je podmět rodu mužského životného v čísle množném (tj. *členové*), v koncovce přičestí činného musí být *-i* (*začali*).

24 POMŮCKA – KTERÝ – ŽÁK – MOCT – POUŽÍVAT – PATŘIT – KALKULAČKA

Z výše uvedeného řetězce slov vytvořte smysluplné, spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí, které bude obsahovat všechna slova z daného řetězce, a to v uvedeném pořadí. Do souvětí musíte přidat jednu předložku, doplnění jiných slov je považováno za chybu.

Příklad: VĚDĚT – PROČ – PŘIJÍT – ŠKOLA – POLICIE → *Vím, proč přišla do školy policie.*

Řešení

např. Mezi pomůcky, které žák může používat, patří kalkulačka.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Hobbyhorsing spojuje pohyb, kreativitu a lásku ke koním. Zrodil se ve Finsku a nabízí možnost, jak si dítě může užít jezdeckví, *****. Tento netradiční sport se proslavil díky finskému dokumentu *Hobbyhorse Revolution* z roku 2017.

Chcete se tomuto sportu věnovat? Pak potřebujete hobbyhorse – napodobeninu koňské hlavy na tyči. Základní verzi hobbyhorse lze koupit za 500 Kč, za nadstandardní model zaplatíte až 4 000 Kč. Tuto pomůcku si ale můžete vyrobit i sami ze dřeva, plsti či jiných materiálů. Jakmile ji budete mít, už vám nic nebrání v účasti na závodech.

Soutěže v hobbyhorsingu mají jasně stanovená pravidla, např. hobbyhorse nesmí být lehčí než 350 gramů a musí se držet předepsaným způsobem. Závodí se v různých disciplínách: při parkuru závodníci zdolávají sérií překážek na závodní dráze, při drezuře zase předvádějí klus či cval. Jednou z nejzajímavějších disciplín je skok mohutnosti, při němž se soutěžící snaží přeskočit co nejvyšší překážku. Jen pro zajímavost – v této hobbyhorsingové disciplíně byl v březnu 2026 překonán světový rekord, když sportovkyně Nikol na závodech v Praze přeskočila překážku vysokou 155 cm.

Hobbyhorsing vyvolává rozporuplné reakce: jedni ho považují za čiré bláznovství, druzí tvrdí, že skvěle propojuje zábavu s rozvíjením fyzických dovedností.

Vysvětlivka: *plst'* – druh textilie

(www.cehof.cz, www.reflex.cz; upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (25.1–25.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Hobbyhorsing je původně finský sport, který vznikl v roce 2017.	☐	☒
25.2 Cena jakéhokoli nadstandardního modelu hobbyhorse činí 4 000 Kč.	☐	☒
25.3 Jedno z pravidel soutěží v hobbyhorsingu stanovuje, že hmotnost hobbyhorse musí být přesně 350 gramů.	☐	☒
25.4 Při skoku mohutnosti, jedné z hobbyhorsingových disciplín, byla překážka vysoká 155 cm poprvé přeskočena v roce 2026 na závodech v Praze.	☒	☐

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (**) ve výchozím textu, aby příslušné souvětí bylo gramaticky správné a text jako celek byl smysluplný?**

- ☒ A) aniž jezdí na živém koni
- ☐ B) aniž jezdící na živém koni
- ☐ C) až když jezdí na živém koni
- ☐ D) až když jezdící na živém koni

Komentář

Z výchozího textu vyplývá, že při hobbyhorsingu se nejezdí na živém koni, ale používá se *napodobenina koňské hlavy na tyči*. Možnost C) jde tedy proti smyslu textu (ježdění na živém koni je zde uvedeno jako podmínka, kterou člověk musí splnit, aby se mohl věnovat hobbyhorsingu). Spojka *aniž* vyjadřuje *okolnost, která nemusí být splněna pro uskutečnění děje* (tzn. dítě si může užít jezdeckví bez nutnosti vlastnit živého koně / jezdit na živém koni). Možnosti B) a D) nejsou gramaticky správné.

1 bod

27 Který z následujících tvarů slov je ve výchozím textu užitý chybně?

(Posuzované tvary slov jsou ve výchozím textu vyznačeny tučně.)

- ☐ A) účasti
- ☐ B) stanovená
- ☒ C) sérií
- ☐ D) nejzajímavějších

Komentář

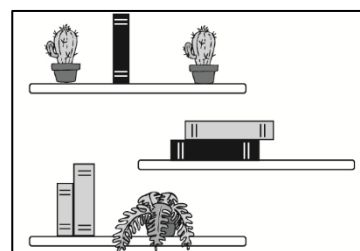
- Sloveso *nebránit se* ve výchozím textu pojí s 6. pádem (*nebránit v čem → nebránit v účasti*).
- Tvar *stanovená* se shoduje s tvarem rozvíjeného podstatného jména *pravidlo*, které je rodu středního a v textu je užito ve 4. pádě čísla množného.
- Sloveso *zdolávat se* ve výchozím textu pojí se 4. pádem (*zdolávat něco*), tvar *sérií* je však buď tvarem 7. pádu čísla jednotného nebo 2. pádu čísla množného. Správně je tedy *zdolávají sérii překážek*, případně *zdolávají série překážek*.
- Tvar *nejzajímavějších* se shoduje s tvarem rozvíjeného podstatného jména *disciplína*, které je rodu ženského a v textu je užito v 2. pádě čísla množného.

28 Přiradte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

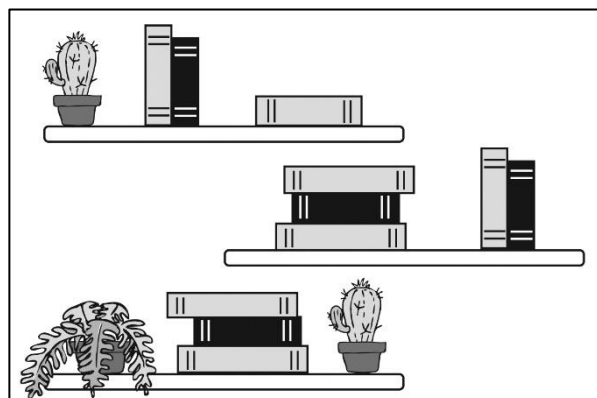
(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

Vysvětlivky s příkladem

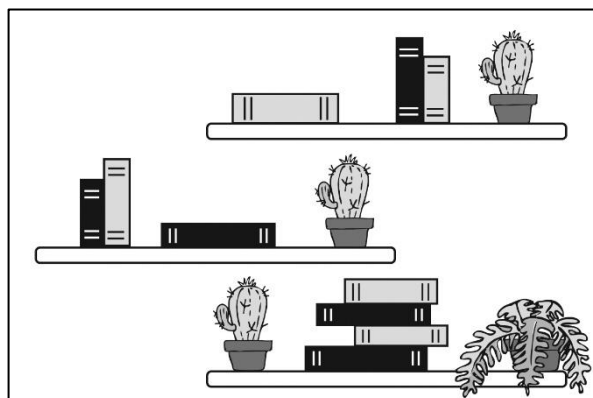
Na vedlejším malém obrázku je celkem pět knih: na horní polici je jedna černá kniha postavená svisle, na prostřední polici jsou dvě knihy položené vodorovně (jedna šedá a druhá černá) a na spodní polici jsou dvě šedé knihy postavené svisle. Na obrázku jsou celkem tři rostliny: na horní polici jsou dva kaktusy a na spodní polici je kapradina. Na policích nejsou jiné předměty než rostliny a knihy.

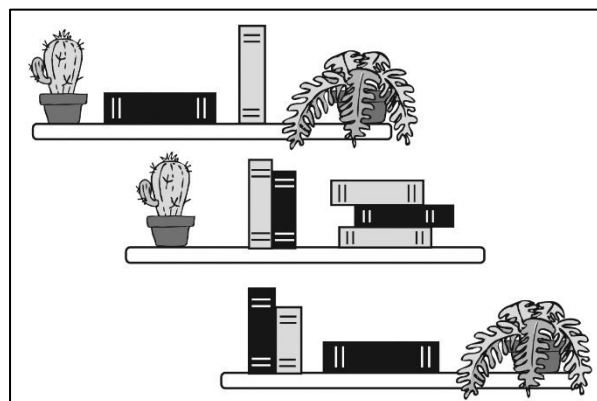
28.1

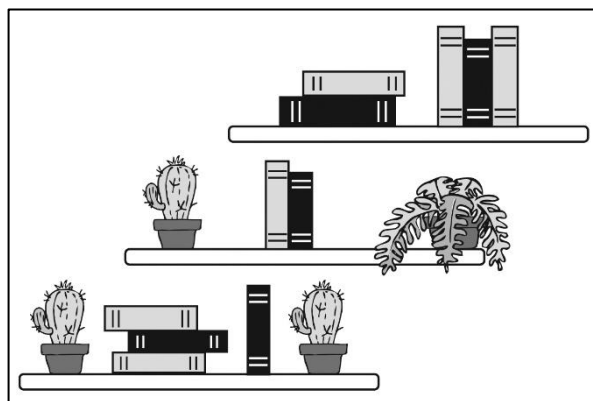
28.2

28.3

28.4

- A) Na celém obrázku je lichý počet černých knih. Na prostřední polici je méně knih než na spodní polici. Na spodní polici je alespoň jedna kniha postavena svisle.
- B) Na obrázku je sudý počet rostlin. Na horní polici je pouze jedna kniha položena vodorovně. Na spodní polici je stejný počet černých knih jako na horní polici.
- C) Na prostřední polici je lichý počet knih. Na každé z polic je alespoň jedna rostlina. Na celém obrázku je víc knih položených vodorovně než knih postavených svisle.
- D) Na spodní polici je stejný počet šedých knih jako na horní polici. Na celém obrázku je víc kaktusů než kapradin. Na horní polici je lichý počet knih postavených svisle.
- E) Na celém obrázku je sudý počet knih postavených svisle. Jak na horní polici, tak na spodní polici je jeden kaktus. Na prostřední polici je víc knih než na horní polici.
- F) Na celém obrázku je lichý počet knih položených vodorovně. Na prostřední polici je alespoň jedna rostlina. Celkový počet šedých knih je shodný s celkovým počtem černých knih.

Řešení

28.1 – E; 28.2 – C; 28.3 – F; 28.4 – A)